4 Téma: Vybrané aspekty systému státních záruk realizovaného v ČR v letech 1993 až 2006

4.1 Úvod

Podmíněné závazky představují jedno z aktuálních témat jak pro soukromý, tak i pro veřejný sektor. Toto téma je akcentováno stále rostoucí konkurencí, globalizací a sekuritizací na finančních trzích, kde jsou s nimi spojená rizika obchodována a oceňována. Daná problematika je diskutována zejména v kontextu se závazky vyplývajícími ze stárnutí populace a s jejich dopady na systémy sociálního zabezpečení v jednotlivých zemích. Následující text je však věnován jinému druhu implicitních závazků, které v uplynulém desetiletí napsaly zajímavou kapitolu ve vývoji českých veřejných financí. Těmito závazky jsou státní záruky, téma mnohokrát diskutované v rámci politických debat, které je stále aktuální, nicméně v odborném i populárním tisku jen velmi útržkovitě prezentované.

Vymezení záruk a jejich vybrané ekonomické souvislosti

Záruka představuje explicitní potenciální finanční závazek ručitele uhradit v případě určitých událostí vedoucích k podstatnému zhoršení důvěryhodnosti instituce podporované zárukou („příjemce“), jednu nebo více částek příjemci nebo přímo věřitelům. Jedná se tedy o právní příslib převzít závazek v případě, že nastane předem jasně specifikovaná událost. Podmíněný charakter garance je dán skutečností, že ručitel je požádán splatit půjčku pouze v případě selhání dlužníka.

Jedná-li se o úvěrovou záruku, pak je závazek přímo spojen s příslušnou půjčkou a představuje povinnost ručitele splnit v případě prodlení dlužníka jeho platební povinnost. V tomto případě je možné označit právo věřitele požadovat plnění od ručitele jako prodejní opci na ručitele drženou věřitelem. Věřitel má ve skutečnosti opci na prodej zaručeného dluhu ručiteli za sjednanou nominální hodnotu dluhu.

Dalším druhem záruky je tzv. trvalá záruka, kdy se ručitel zavazuje příjemci zaplatit předem určenou částku nebo garantuje jeho schopnost plnit finanční závazky. Brání tak likvidaci tohoto příjemce. Příkladem trvalých záruk jsou záruky poskytnuté České konsolidační agentuře (dále jen ČKA) nebo České exportní bance.

Úvěrové garance i podmíněné závazky ve své obecné podobě mohou vést k morálnímu hazardu a celkově neúměrnému přejímání rizik vládou a nadměrné nabídce úvěrů. Přílišné využívání institutu státních záruk také vede k negativnímu ovlivnění efektivní alokace zdrojů. Někdy je možné se v literatuře setkat i s názory, že garance za zahraniční úvěry vedou k tzv. investičním boomům, které ovlivňují úroveň a trajektorii výstupu ekonomiky. Navíc také může docházet k narušení makroekonomických přizpůsobovacích mechanismů a rovněž například k odsunutí uzavírání, resp. likvidaci insolventních finančních institucí.

Vládní garance mohou být účinným nástrojem při neschopnosti trhů rozložit optimálně riziko, i když v praxi jsou častěji používány za jiným než tímto účelem. Jsou využívány zejména s cílem podpořit projekty či aktivity, které s sebou nesou výrazné společenské přínosy, ačkoli často nepředstavují pro daný účel nejvhodnější formu podpory.

Státní záruky bývají mnohdy vnímány jen jako nástroj k překonání rozpočtového omezení, nicméně poskytovány by měly být pouze na projekty, kde je přínos či sdílení rizika efektivní a účelné.

Opomíjen by neměl být ani význam přizpůsobení účetních postupů potřebám zachycování skrytých závazků. Některé nástroje řízení rizik, které jsou využívány v soukromém sektoru, lze s úspěchem aplikovat i v sektoru veřejném[8].

I když garance mohou představovat vhodný způsob intervence vlády, je dobré si uvědomit, že obvykle neprocházejí stejným procesem zkoumání a schvalování, který je obvyklý pro standardní rozpočtový proces. To s sebou může nést řadu problémů. Jednak je velmi obtížné správně prokázat, že právě garance představují ten správný nástroj pro naplnění cílů vlády a jak již bylo zmíněno, garance jsou navíc často využívány jako prostředek pro překonání rozpočtových omezení, přičemž ze své podstaty mohou působit procyklicky.

Po vydání záruk zpravidla nenásleduje téměř žádné monitorování úvěrových rizik. Chybí tak systematické vyhodnocování jejich rizika a oceňování záruk, které by mělo vždy představovat výchozí bod pro rozhodování vlády o podpoře projektů nebo dlužníků formou záruky.

Stejně významné je také průběžné monitorování záruk, které vládě umožňuje aktivně řídit svá rizika. Jde-li o projekt s vyšší mírou rizika, stát může požadovat vyšší zajištění či změnu řízení projektu. Stát by v obecné rovině měl využívat stejný aparát jako kterákoli komerční banka a snažit se efektivně řídit své závazky. Vládní sektor by měl nést ta rizika, u nichž se domnívá, že má odpovídající potenciál pro jejich řízení, a očekává od nich odpovídající přínosy. Rizika, která jsou efektivněji nesena trhem, by na něj měla být prostřednictvím procesu sekuritizace rozložena a přenesena. Nelze-li využít ani tohoto postupu, je možné použít derivátových obchodů. Často užívaný postup představuje také tzv. special-purpose vehicle (dále jen SPV), jehož prostřednictvím je sekuritizováno riziko a prodáno cash flow z aktiv v SPV institucionálním investorům.

4.2 Systém státních záruk v ČR

Nedostatky systému poskytování státních záruk v druhé polovině devadesátých let

V druhé polovině devadesátých let v ČR výrazným způsobem vzrostl objem poskytnutých státních záruk. Využívání těchto nástrojů však při neexistenci odpovídající institucionální základny muselo nevyhnutelně vést k následným problémům, jejichž dopady jsou v českých veřejných financích patrné dodnes. Co zapříčinilo tento negativní vývoj? Byla to především již zmíněná existence velmi slabého regulatorního rámce, kterým by se exekutiva řídila při přebírání rizik. Vláda mohla poskytovat státní záruky a obecně přijímat mimorozpočtové závazky, aniž by musela kvantifikovat potenciální pohledávky vůči rozpočtu a porovnávat efektivnost těchto záruk s přímými státními podporami. Tento postup vedl k hojnému využívání systému státních záruk odvětvovými ministerstvy, které tak obcházely svá rozpočtová omezení. Ve skutečnosti však docházelo pouze ke zdánlivému omezení nároků na rozpočtové prostředky v běžném roce. Do určité míry tak byla odsunuta realizace některých

[8] Soukromý sektor používá zejména následující nástroje řízení rizik. Tržní riziko bývá měřeno např. pomocí konceptu value at risk (VAR analýza), úvěrové riziko bývá zpravidla vyhodnoceno ratingovými agenturami, které vycházejí z detailní analýzy finančních výkazů společností. Dále bývají prováděny např. stresové testy, pomocí nichž se sledují dopady nepříznivých podmínek na fungování firmy. V neposlední řadě jsou k řízení rizik využívány derivátové kontrakty.

rozpočtových výdajů. Některé tzv. nestandardní záruky poskytnuté v druhé polovině devadesátých let např. Světovou bankou byly později dokonce označeny za neoprávněně poskytnuté.[9]

Zákon o rozpočtových pravidlech účinný v devadesátých letech obsahoval omezení na poskytování státních záruk k zajištění splátek úvěrů a obdobných forem finanční výpomoci a úroků z nich. Celkový objem splátek v daném kalendářním roce nesměl překročit osm procent předpokládaných příjmů státního rozpočtu[10]. Limit se však v praxi ukázal jako příliš volný, a tudíž nefunkční. O realizaci projektu a potenciální schopnosti vypůjčovatele splatit navrhovaný zaručený úvěr rozhodovalo Ministerstvo financí, nicméně poskytování záruk bylo často realizováno v důsledku nouzových situací a naléhavých politických tlaků. Záruky byly zpravidla poskytovány na celý objem úvěru (jistina i úrok), čímž nedocházelo k téměř žádnému sdílení rizik ale naopak k vytváření morálního hazardu[11]. Ze závěrů zprávy Světové banky zveřejněné v roce 1999 vyplynulo, že úrokové sazby účtované za nezaručené úvěry byly jen nepatrně vyšší než u úvěrů, u nichž vláda přebrala celé úvěrové riziko. Přitom obvyklou praxí bývá, že úrokové sazby za úvěry plně garantované vládou by měly být úročeny stejnou sazbou, za niž by si byla schopna vypůjčit sama vláda. Na realizaci záruk také nebyly předem vyčleňovány žádné rezervy a částky vymezené k tomuto účelu byly díky snaze o dosažení vyrovnaných rozpočtů zpravidla nedostatečné. Fiskální a rozpočtová politika tudíž z tohoto titulu byla vystavována neočekávaným tlakům na výdajovou stranu rozpočtů vládního sektoru. Došlo tak k pokřivení informací nezbytných pro správné a efektivní rozhodování při koncipování zdravé a udržitelné fiskální politiky. Zároveň byla výrazným způsobem omezena diskreční pravomoc budoucích politických reprezentací při realizaci jejich hospodářsko-politických koncepcí.

Některá přijatá nápravná opatření

Novelou zákona o rozpočtových pravidlech účinnou od roku 2001 bylo umožněno poskytovat státní záruky pouze na základě zvláštního zákona, čímž došlo k dramatickému poklesu objemu nově poskytnutých státních záruk. Zákon také přinesl nové omezení pro celkový objem vystavených státních záruk. Nové záruky smějí být uděleny pouze tehdy, jestliže objem záruk vydaných před rokem 2001 nedosáhne výše 40 % výdajů státního rozpočtu. O tři roky později byla rozpočtová pravidla doplněna o ustanovení upravující zřízení fondu státních záruk. Podle něj má při přípravě státního rozpočtu Ministerstvo financí provést soupis všech plateb, k nimž může být povinno v následujícím roce v souvislosti s realizací státních garancí, a u každé z těchto plateb odhadnout pravděpodobnost její skutečné realizace. Ve státním rozpočtu je poté uveden objem výdajů ve výši násobku pravděpodobnosti realizace a očekávané platby a tyto prostředky jsou v průběhu rozpočtového roku převedeny do fondu záruk. V okamžiku realizace MF převede požadovanou částku do příjmů státního rozpočtu a o stejnou částku překročí schválený objem výdajů. Dochází tak sice k odhadu budoucích požadavků na výdajovou stranu státního rozpočtu, nicméně zároveň jsou díky tomuto postupu zkreslovány informace o skutečné výši příjmů a výdajů státního rozpočtu[12].

---

[9] Blíže Studie Světové banky o státu – Česká republika: Na cestě ke vstupu do EU, 2. díl, str. 45, CERGE, Praha 1999.

10 Viz § 36 z. č. 576/90 Sb.

11 Vláda často přebírala téměř veškerá kreditní rizika spojená s úvěrem, čímž byla výrazně snížena motivace věřitelů k důslednému sledování a hodnocení bonity dlužníků. Při dlužníkově selhání schopnosti splácet zaručený úvěr věřitel jednal přímo s vládou. Dlužníci v případě financování svých aktivit úvěry se státní zárukou realizovali i projekty, které by se bez státní záruky neuskutečnily.

12 Odstranění tohoto nedostatku by měla přinést připravovaná novela rozpočtových pravidel.

Graf 4-1: Počet poskytnutých státních záruk v letech 1993 až 2006

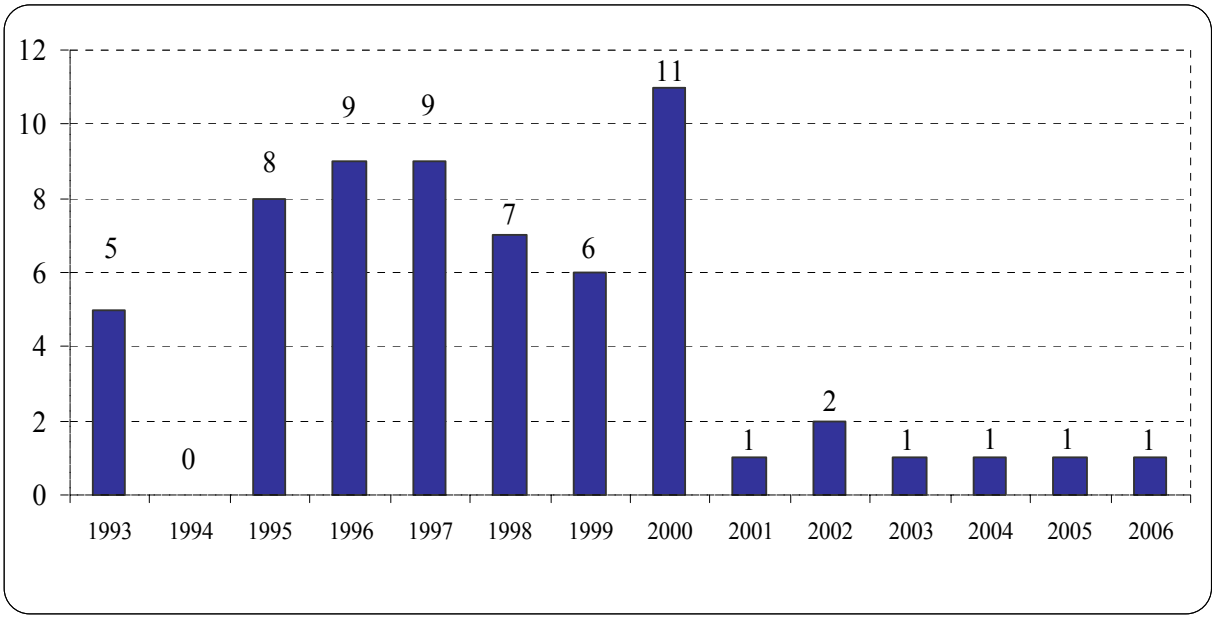

Výše popsanými opatřeními však nedošlo k naplnění všech doporučení Světové banky, podle níž mělo po analýze rizik spojených s každou zárukou poskytnutou ministerstvy dojít k realizaci požadavku MF na vytvoření rezervy pro jednotlivou konkrétní záruku, která by se v ideálním případě rovnala skryté dotaci ve formě záruky. Vzniklý fond měl být vyčleněn výhradně na úhradu těchto budoucích pohledávek vůči státnímu rozpočtu. Navíc mělo dojít k navázání rozhodování o zárukách a mimorozpočtových programech na střednědobý strategický fiskální rámec a k alokaci rozpočtových prostředků. Výdajové stropy pro jednotlivé resorty měly zahrnovat jak rozpočtované výdaje, tak i záruky.[13] Po zvážení rizikovosti těchto záruk měla být od navrhovaných střednědobých stropů odečtena výše očekávaných fiskálních nákladů, které by byly převedeny do zmíněného fondu záruk. Z toho by pak byly hrazeny výhradně budoucí závazky tohoto charakteru. Řízení státem poskytovaných záruk tak stále není optimální. Díky legislativním překážkám v dalším vydávání státních garancí však došlo k významnému snížení jejich objemu a problematika přestala být tak silně akcentována.

4.3 Měření, evidence a řízení státních záruk

Měření a vykazování vlivu podmíněných závazků na deficit a dluh vládního sektoru dlouho zůstávaly mimo pozornost vlád i mezinárodních organizací. V posledních desetiletích se však toto téma stalo aktuálním nejen v České republice, která s institutem státních garancí učinila v devadesátých letech a na začátku nového tisíciletí bolestnou zkušenost, ale i pro standardy vládní finanční statistiky definované mezinárodními organizacemi a nadnárodními seskupeními, jakými jsou IMF či EU. Přesné měření podmíněných závazků a s nimi spojených rizik je nesmírně důležité jak pro výše uvedené úvěrující instituce a nadnárodní seskupení, tak i pro zákonodárné orgány a exekutivu. Není podstatné, zda tyto instituce dané informace vyžadují z důvodu řízení své úvěrové politiky či z důvodu hodnocení připravenosti zemí na vstup do společné měnové a hospodářské unie.

[13] Ministerstva by tím byla nucena zvažovat, zda poskytnout záruku, dotaci či finanční výpomoc.

Měření a řízení rizik ve vládním sektoru je poměrně obtížné. Je tomu například z důvodu neexistence akciových analytiků, kteří poskytují informace o ziskovém potenciálu a obecném ekonomickém postavení soukromých korporací a pomáhají tak efektivnímu fungování trhu. O to větší výzvou zůstává tato problematika pro mezinárodní ratingové agentury či např. pro jednotlivé národní kontrolní úřady.

V odborné literatuře se můžeme nejčastěji setkat s oceňováním úvěrových záruk pomocí prodejních opcí (Black-Scholes model oceňování opcí), využívána bývá i systémově odlišná technika simulační analýzy Monte Carlo, nicméně oceňování podmíněných závazků při vykazování fiskálních rizik vlády představuje kvalitativně odlišný problém. Je možné se setkat s názorem, že existence garance (jako příklad zde analyzovaného podmíněného závazku vlády) především ovlivňuje stochastický proces proměnné, na kterou je garance vystavena. Jako příklad bývá uváděna garance poskytovaná společnostem působícím v oblasti technické infrastruktury např. energetiky.[14] Tato garance může zahrnovat splátky úroků a jistiny denominovaných v zahraniční měně. Existence takové garance vede k nadměrné nabídce energie. Je-li tato odezva na nabídkové straně ekonomiky očekávána, pak zákazníci začnou ve zvýšené míře poptávat energeticky náročné zboží. Zároveň je ovlivněna cena energie, při které je poptávka a nabídka v rovnováze, což samozřejmě může zásadním způsobem ovlivnit ocenění výše uvedené záruky. Standardní paradigma opčního oceňování vycházející z předpokladu exogenního stochastického procesu pro podkladová aktiva, jež je neměnné vzhledem k výskytu garance, nemůže být použito pro oceňování vládních podmíněných závazků.

Problematika oceňování vládních garancí představuje pro jejich podmíněný charakter jednu z nejobtížnějších otázek. Je také jedním z hlavních důvodů pro zaznamenávání finančních dopadů garancí v národních účtech až v okamžiku tzv. „spadnutí garance“, i když ovlivnění deficitu a dluhu o potenciální náklady spojené s garancí v okamžiku jejího poskytnutí by samozřejmě odráželo fiskální pozici vlády reálněji. Pro dokreslení je v následujících boxech uveden stručný popis způsobu zaznamenávání vládních garancí v rámci metodiky ESA95 a GFSM 2001.

Box 1: Zachycení garancí v systému národních účtů ESA 95

Z obecné úpravy uvedené v Manuálu o vládním deficitu a dluhu ESA95 jsou vyloučeny dva případy, které automaticky nepředstavují z pohledu národních účtů garanci dluhu veřejného podniku:

- Je-li stát akcionářem podniku a tudíž tzv. věřitelem poslední instance.
- Případ, kdy si stát vypůjčí přímo na trhu svým jménem se záměrem poskytnout prostředky určitému veřejnému podniku.

Ve většině případů je garance, ať již se týká konkrétní výpůjčky nebo celého dluhu, zaznamenána pouze v rozvaze podniku. Konkrétní případ garance je pak zaznamenán podle toho, zda podnik, který je vystaven finančním obtížím či restrukturalizaci, požádá o plnění garance. Není-li garance tzv. spadlá, pak představuje pro účty vládního sektoru podmíněný závazek, který je zaznamenán mimo rozvahu.

Jestliže je při vstupu podniku do závazkového vztahu všeobecně známo (např. na základě zákona), že vláda je povinna splatit dluh (úrok, jistinu) místo podniku, pak také může dojít k situaci, kdy je závazek zaznamenán současně jak v rozvaze podniku, tak i v rozvaze vlády.

[14] Tento příklad je aktuální i pro ČR, kde byla v roce 1996 vystavena záruka na úvěry energetické společnosti ČEZ v celkovém objemu 14,1 mld. Kč.

Nepožádá-li podnik vládu o plnění záruky, jde o garantovaný závazek dlužníka. V národních účtech je zaznamenán závazek pouze v rozvaze podniku. Vláda ve své evidenci zachycuje pouze podmíněný závazek. Závazek tudíž není zohledňován ani při kalkulaci vládního dluhu.

V této souvislosti je dobré si uvědomit, že v rámci tzv. Procedury při nadměrném schodku je hodnocen deficit a dluh sektoru vládních institucí, nikoli veřejný dluh, který by pravděpodobně touto operací ovlivněn byl.

V okamžiku uplatnění záruky dochází k přenesení závazku na vládu. Toto uplatnění se může týkat jak celého garantovaného dluhu, tak i jeho pouhé části. Částka, na kterou je uplatněna garance, je zaznamenávána ve finančních účtech vlády (jako změna stavu půjček F.4) a promítne se tak do rozvahy (AF.4).

Čisté výpůjčky/půjčky (saldo) jsou ovlivněny následujícím způsobem:

- Převzetí závazku musí být jednak zaznamenáno prostřednictvím výdajového kapitálového transferu (D.99) ve prospěch veřejného podniku, jehož protizápisem pro zachycení v systému národních účtů je zvýšení závazku (půjčka). Oba zápisy jsou provedeny v celkové výši garantované jistiny.
- Naběhlý úrok je po převzetí dluhu zaznamenáván každý rok na akruální bázi na účtu D.41 jako užití na účtu prvotního rozdělení důchodů.

Anuitní splátky jistin pak představují pouhou finanční transakci (tj. pokles hotovosti F.2 a půjčky F.4) zaznamenanou na finančním účtu vlády. Tímto krokem tedy dochází ke snížení dluhu vlády.

Samotná úhrada části garantovaného závazku však neznamená automatické ovlivnění salda a dluhu vládního sektoru. V praxi může nastat situace, že se vláda v rámci realizace své hospodářské politiky rozhodne určitou výpůjčku veřejného podniku či její část uhradit, aniž dojde k jejímu uplatnění („spadnutí“). V tomto případě tedy nedochází k převzetí dluhu a ten zůstává zaznamenán pouze v rozvaze podniku, který nadále zůstává jediným zákonným dlužníkem. Platby tohoto charakteru jsou zaznamenány jako kapitálové transfery ve prospěch podniku (vyrovnané vynaloženým hotovostním tokem). Dochází tak k ovlivnění salda vládního sektoru, nikoli však dluhu.

Na druhé straně může nastat i situace, kdy při splnění určitých podmínek je závazek podniku automaticky považován za závazek vlády. K tomuto případu dochází např. při existenci zákonného zmocnění k vydání dluhu ukládajícího vládě povinnost k jeho splacení, dále pokud obsahuje státní rozpočet každoročně explicitní vyjádření splátek nebo je-li dluh podniku systematicky splácen státem. Závazek tohoto charakteru musí být přímo při jeho vzniku zaznamenán na finančním účtu a v rozvaze vlády, nikoli na účtech podniku. Objem závazku je zohledněn ve vládním dluhu. Následně placené úroky jsou každoročně zaznamenávány na akruální bázi jako užití na účtu rozdělení primárního důchodu vlády.

Jakmile jsou prostředky z emise dluhu (přírůstek hotovosti F.2) podniku k dispozici, musí dojít na kapitálovém účtu k zaznamenání kapitálového transferu (D.99) ve prospěch podniku, jehož prostřednictvím dochází k ovlivnění salda vládního sektoru.

Box 2: Zaznamenávání státních garancí v rámci mezinárodního statistického standardu GFSM 2001

Danou problematikou se zaobírá i metodika Mezinárodního měnového fondu **GFSM 2001**, která vychází stejně jako ESA95 z mezinárodního standardu SNA93. Tato metodika doporučuje evidovat všechny významné podmíněné závazky a pohledávky v rámci tzv. záznamových položek. Požaduje, aby kromě hrubých částek možných nákladů resp. výnosů byly uváděny i jejich očekávané odhady. Tato pozice je poněkud odlišná od standardů finančního účetnictví, které uznává podmíněné závazky až v okamžiku, kdy je pravděpodobné, že budoucí události potvrdí snížení aktiva nebo vznik pasiva. Převezme-li jednotka vlády dluh a získá-li účinnou pohledávku vůči původnímu dlužníkovi, pak společně se zvýšením závazku vůči věřiteli dochází i k pořízení finančního aktiva. Nedochází tak ke změně čistého jmění vlády.

Naopak nezíská-li jednotka vlády efektivní pohledávku za původním dlužníkem, pak klasifikace operace závisí na vztahu mezi jednotkou vlády a původním dlužníkem. Jestliže je původní dlužník veřejnou korporací vlastněnou nebo řízenou jednotkou vlády, která přebírá dluh, a korporace dále pokračuje ve své ekonomické činnosti, pak částka převzatého dluhu zároveň znamená zvýšení finančního majetku vlády. Dochází tak ke zvýšení závazku vůči věřiteli a navýšení akcií a ostatních majetkových cenných papírů. Opět nedochází ke změně čistého jmění vlády. Jestliže však původní dlužník zkrachuje a nepokračuje dále ve své činnosti nebo pokud nejde o jednotku vlastněnou či řízenou vládou, pak dochází k poskytnutí tzv. kapitálového transferu jednotkou vlády. Je zaznamenáno zvýšení závazků a náklad, který je klasifikován jako již zmíněný kapitálový transfer. Je-li původním dlužníkem zahraniční vláda dochází k tzv. kapitálovému grantu. V těchto případech se čisté jmění sníží o částku takové operace.

Přestože je vláda prostřednictvím své fiskální a zejména daňové politiky schopna v budoucnu realizovat taková opatření, která povedou k dramatickým změnám budoucího ocenění garantovaných závazků, věřiteli jsou přesné informace o ocenění podmíněných závazků velmi vítány.

V neposlední řadě je také třeba zmínit potřebu ocenění podmíněných závazků, jakými jsou i garance, ve vazbě jak na jejich účinky na stranu pasiv tak i aktiv v rozvaze vlády. Nicméně stanovení současné hodnoty užitků a ostatních nákladů generovaných těmito opatřeními vlády je poměrně náročné o to však důležitější pro efektivní a kvalifikované rozhodování vlády.

Přesné měření deficitu vládního sektoru je také důležité z pohledu daňové politiky. Akceptujeme-li předpoklady tzv. teorému Ricardiánské ekvivalence, který při určitém zjednodušení předpokládá existenci subsidiarity mezi financováním vládních výdajů prostřednictvím daňového inkasa a dluhem, které později dále rozšířil Barro o předpoklad zásadního vlivu generačního altruismu na dosažení výše zmíněné neutrality fiskální politiky, současná hodnota výdajů vlády (zde v širokém pojetí zahrnujících i podmíněné závazky) se musí rovnat současné hodnotě daňových příjmů, protože rozpočtové omezení vlády musí být ve střednědobém horizontu dodrženo. Jakýkoli deficit vyvolaný snížením daní musí být v budoucnu neutralizován zvýšením daní o stejné současné hodnotě. Alespoň v teoretické rovině tedy jakýkoli rozpočtový deficit vede ke zvýšení soukromých úspor, které přesně nahrazují snížení úspor vlády. Přesné měření a vykazování deficitu tedy může také napomoci koncipování adekvátní budoucí daňové politiky. Protože však lze v praxi očekávat odchylky od výsledků Ricardiánské ekvivalence, je v konečném důsledku velmi podstatné, zda dochází k daňovým škrtům či k rozpočtovému deficitu.

Graf 4-2: Vývoj objemu vládního dluhu a podílu imputovaných státních garancí (v metodice ESA 95, v mld. Kč)

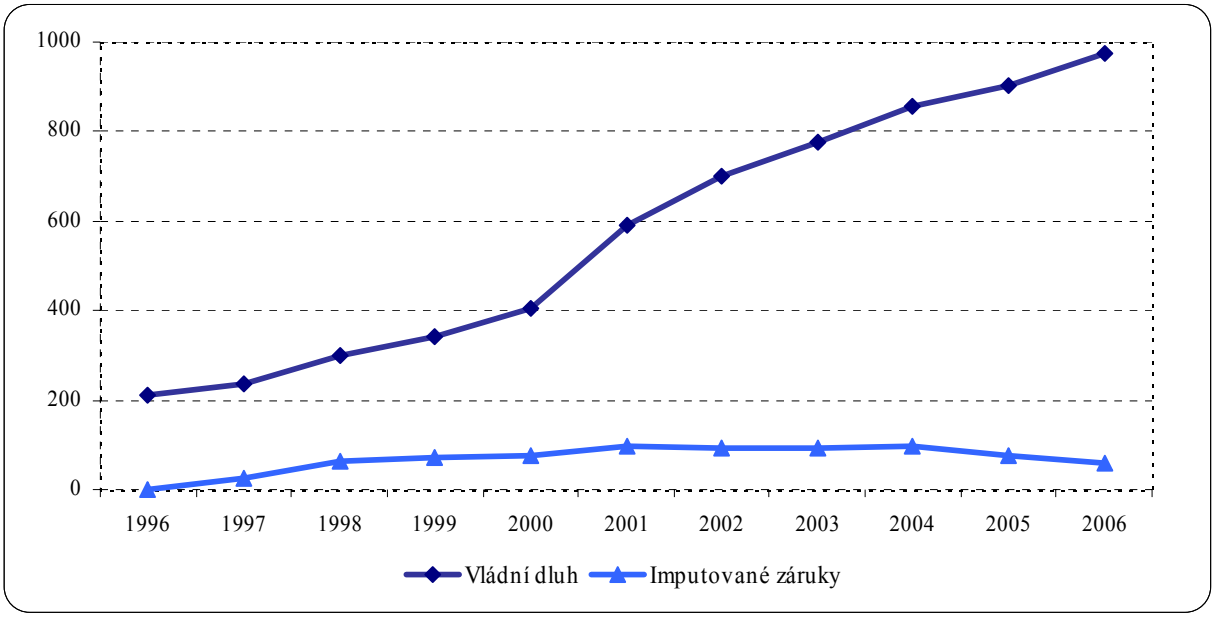

Vývoj institutu státních záruk v ČR

V prvních letech analyzovaného období (1994 a 1995) byl objem nově poskytnutých státních garancí velmi nízký. Bylo tomu jednak z důvodu určitého zpřísnění podmínek pro poskytování státních garancí a jednak také díky relativně solidní dynamice hospodářského růstu. V roce 1995 je však třeba upozornit na počátek některých tendencí, které pokračovaly i v dalších letech. Došlo jednak k rozšíření poskytování záruk za úvěry od Evropské investiční banky, které zpočátku administroval s.p.ú. Konsolidační banka (dále jen KOB) a později Českomoravská záruční a rozvojová banka (dále jen ČMRZB). V tomto případě nešlo o typické státní garance, nýbrž o pouhé čerpání úvěrů prostřednictvím těchto finančních institucí státem. Vzhledem k tomu byly tyto garance také přímo imputovány do deficitu a dluhu, protože pravděpodobnost splátek realizovaných státem v tomto případě byla 100 %. Dále je také vhodné upozornit na transformaci vybraných státních garancí za splátky úvěrů na dotace realizované přímo ze státního rozpočtu.

Ke značnému uvolnění fiskální disciplíny v oblasti poskytování státních garancí došlo v roce 1996, kdy se objem poskytnutých státních garancí téměř zdvojnásobil. Došlo k poskytnutí státních garancí a. s. Aero Vodochody k financování projektu letounu L-159, rozšířeny byly i garance poskytnuté s.o. České dráhy (dále jen ČD) a prostřednictvím KOB byly čerpány i další úvěry od EIB. Kromě výše zmíněných garancí na úvěry využité na financování rozvoje dopravní infrastruktury a pomoci státním podnikům byly poskytnuty také garance, které ve výsledku splnily svoji funkci. Jako příklad lze uvést úvěr a.s. ČEZ na financování dodávek řídicího a kontrolního systému a dodávek jaderného paliva pro budovanou elektrárnu Temelín nebo o rok dříve poskytnutou garanci za úvěr pro Českou správu letišť na výstavbu nového odbavovacího terminálu mezinárodního letiště Praha-Ruzyně.

Rok 1997 lze bez váhání označit za zlomový v poskytování státních garancí. V jeho průběhu došlo k dalšímu více než zdvojnásobení objemu poskytnutých garancí, k němuž přispělo zejména poskytnutí do té doby nejrozsáhlejších garancí, a to ČD na financování modernizace tranzitních železničních koridorů. Další jen nepatrně nižší garance byla poskytnuta prostřednictvím KOB Aeru Vodochody k financování výroby letadel L-159 pro českou armádu. Mimo jiné byla také vystavena záruka za zahraniční úvěr přijatý KOB na realizaci projektu dálnice Praha-Norimberk. Všechny tyto záruky byly

vystaveny na základě příslušných usnesení vlády, přičemž jejich převážná část měla charakter skrytých dotací, na jejichž uskutečnění se při realizaci rozpočtových škrtů nenalezly prostředky. Vláda tímto způsobem obešla dané rozpočtové omezení a prostřednictvím mimorozpočtové instituce svoje dotace odložila. Výše uvedené garance se v budoucích letech také ukázaly jako rizikové. Ve stejném roce byla Ministerstvem financí vystavena i záruka ve prospěch České národní banky za její pohledávky, vystavené záruky a převzatá aktiva v souvislosti s konsolidací a stabilizací bankovního sektoru (blíže viz Box 3).

V následujícím roce již vývoj objemu státních garancí nevykazoval tak vysoké tempo růstu. Bylo tomu jednak díky vývoji kursu české koruny a zároveň díky výraznému převýšení splátek proti rozsahu nově poskytnutých záruk z úvěrů. V tomto roce však byla poskytnuta další z řady záruk podporujících projekt a.s. Aero Vodochody související se sériovou výrobou letadel L-159 (syndikovaný revolvingový úvěr od CIBC a dluhopisový program) a záruka za úvěr od EIB na financování likvidace povodňových škod. Ze státního rozpočtu byly mimo jiné realizovány splátky úvěrů ČD a Cheposu Engineering, s.r.o. Z nestandardních garancí byla vystavena záruka za pohledávku Československé obchodní banky, a.s. vůči Slovenské inkasní, s.r.o., která se stala předmětem obchodního sporu ČSOB se Slovenskou republikou, který probíhal u arbitrážního tribunálu ve Washingtonu. Bližší informace k této záruce lze najít v již výše zmíněném boxu.

Rovněž v roce 1999 stát pokračoval v čerpání úvěrů od EIB na realizaci infrastrukturních projektů. Ze státního rozpočtu byly nadále realizovány platby jistin a úroků za úvěry ČD. Byly spláceny úroky z úvěrů garantovaných KOB pro Všeobecnou fakultní nemocnici Praha a Fakultní nemocnici Motol. V tomto roce byly také rozšířeny nestandardní záruky státu o jeho závazek podílet se na financování vybraných programů v rámci budoucích rozpočtů kapitol státního rozpočtu (prohlášení MF a Ministerstva dopravy a spojů (dále jen MDS) k úvěru pro ČD na úhradu jejich závazků po lhůtě splatnosti).

Graf 4-3: Vývoj struktury poskytnutých státních garancí

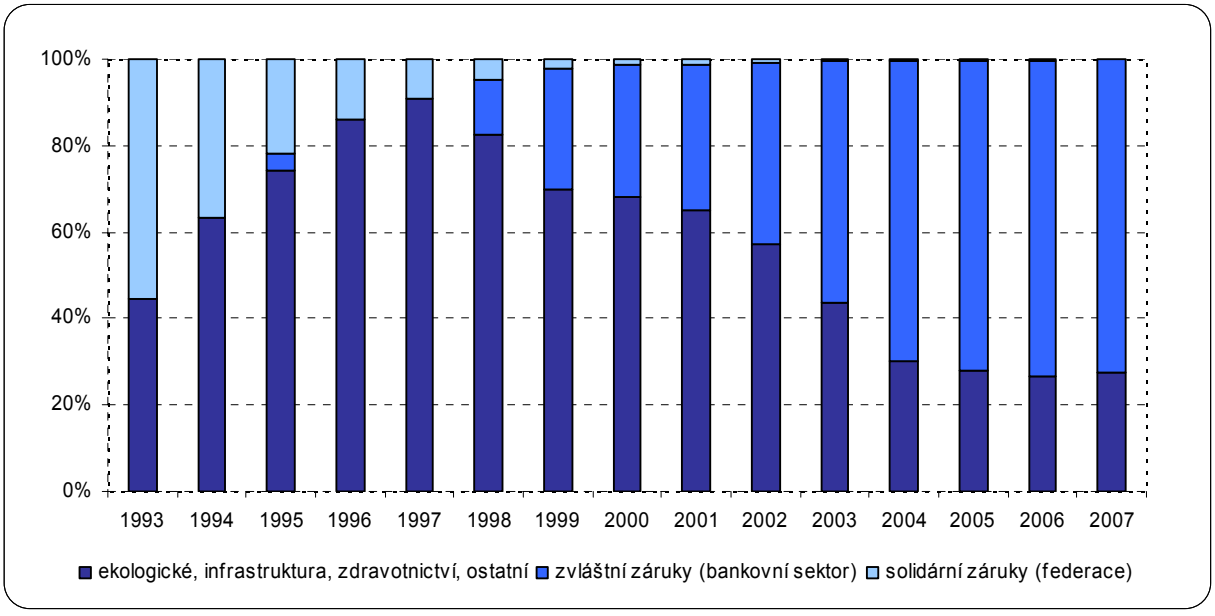

Také v roce 2000 byly poskytnuty další záruky za bankovní úvěry čerpané ČD, přičemž tyto programy byly zaměřeny na financování modernizace železničních koridorů a revitalizaci vozového parku. Pokračovalo také čerpání úvěrů od EIB určených na rozvoj silniční infrastruktury. Nově byla Konsolidační bankou poskytnuta nestandardní záruka na úvěrové financování integrovaného záchranného systému MATRA. Ze státního rozpočtu byly uhrazeny nestandardní státní záruky, jejichž

společným znakem bylo vypořádání závazků státu podílet se na financování vybraných programů v rámci budoucích rozpočtů příslušných kapitol státního rozpočtu (doplnění zdrojů Státního fondu tržní regulace v zemědělství, úvěry ČD na řešení závazků po lhůtě splatnosti, úhrada úvěru na financování investičních programů kapitoly MDS), přičemž tato praxe pokračovala i v dalším roce. Dále také došlo k poskytnutí nestandardní státní záruky k pokrytí ztrát vyplývajících ze Smlouvy o slibu odškodnění ČSOB jako strategického investora. Dopady vyplývající ze státní záruky za aktiva IPB, která byla ČR poskytnuta ČSOB, se postupně promítaly po dokončení převodů nekvalitních aktiv IPB do ČKA ve výši její ztráty hrazené ze státního rozpočtu (více viz speciální box).

Další zlomový okamžik v poskytování státních garancí představoval rok 2001, kdy vstoupila v platnost nová rozpočtová pravidla podmiňující poskytnutí nové státní záruky vyšší než jedna miliarda korun souhlasem Parlamentu, který za tímto účelem musí schválit zvláštní zákon. Tato změna s sebou přinesla výrazné omezení objemu poskytovaných státních záruk. Za povšimnutí také stojí zapojení Státního fondu dopravní infrastruktury (dále jen SFDI) do mechanismu splácení úvěrů poskytnutých na realizaci programů rozvoje dopravní infrastruktury. Významnější splátky zaručených úvěrů, jejichž příjemcem byla ČD, byly na smluvním základě hrazeny z prostředků SFDI. Došlo tak ke snížení přímých tlaků na výdajovou stranu státního rozpočtu spojených s realizací státních záruk, nicméně k úhradám byly pravděpodobně používány i prostředky z privatizace či daňových výnosů SFDI. V oblasti nestandardních státních záruk došlo k výraznému nárůstu z důvodu poskytnutí záruky ve prospěch licencovaných leteckých dopravců pro případ odpovědnosti za škody způsobené v důsledku válečných nebo teroristických akcí. Tato záruka nicméně nebyla imputována do deficitu ani dluhu a později byla její hodnota pro obtížnou kvantifikovatelnost snížena na nulu.

Trend nastolený v roce 2001 pokračoval i v roce 2002, kdy byla vystavena pouze jediná státní garance, a to ve prospěch ČD na nákup elektrických souprav. Díky nesolventnosti stejné společnosti byl v tomto roce uhrazen ze státního rozpočtu i její úvěr. K navýšení objemu standardních garancí přispělo čerpání dalších tranší dříve zaručených úvěrů. Od tohoto roku jsou také publikovány údaje o ručení státu ze zákona, které se týká zejména závazků státních organizací a společností se stoprocentní státní účastí. Stát ručí za závazky Exportní, garanční a pojišťovací společnosti, a.s. (dále jen EGAP) z pojištění úvěrových rizik a dále za závazky České exportní banky, a.s. (dále jen ČEB) za splácení úvěrových zdrojů získaných bankou a závazky z jejích ostatních operací na peněžních a kapitálových trzích k získání prostředků pro zvýhodněné financování exportu, pokud k nim MF a ČNB udělily souhlas. Riziko pro realizaci uvedených záruk představuje zejména ztráta ČEB hrazená ze státního rozpočtu. Stát také ručí za závazky ČKA (nástupnická organizace KOB), které byly postupně spláceny ze státního rozpočtu, z FNM a z prostředků speciálního dluhopisového programu.

Ani další roky nepřinesly výraznou změnu v dříve nastolených trendech. Také v roce 2003 byla poskytnuta pouze jediná standardní státní garance, a to ve prospěch Správy železniční dopravní cesty, s.o. (dále jen SŽDC) za úvěr na modernizaci I. tranzitního železničního koridoru. Ze státního rozpočtu byly realizovány zejména splátky úvěrů za v té době nesolventními ČD a SŽDC. Uhrazena byla i zbývající část úvěrů Všeobecné fakultní nemocnice Praha a Fakultní nemocnice Motol. V oblasti nestandardních státních garancí došlo poprvé k vyčíslení nestandardní státní záruky vydané v červnu 2000 v rámci Smlouvy o slibu odškodnění ČSOB jako strategického investora IPB. Vyúčtování záloh placených ze státního rozpočtu prostřednictvím ČNB ve prospěch ČSOB bylo odhadnuto až do možného rámce 160 mld. Kč, který se však v dalších letech ukázal jako nereálný. V plné výši byly uhrazeny úvěry na financování investičních programů kapitoly MD poskytnuté v minulosti Konsolidační bankou. Od začátku roku 2003 došlo k transformaci ČD a k převodu výrazné části jejich závazků na s.o. SŽDC (zákon č. 77/2002 Sb.), za jejíž závazky ze zákona ručí stát. Kromě dosavadního ručení vyplývajícího ze standardních státních záruk poskytnutých v minulosti tak stát nově začal ručit i za splácení komerčních úvěrů čerpaných v minulosti ČD, na které nebyla vystavena

žádná státní záruka. V rámci systému národních účtů dochází k ovlivnění deficitu vlády zejména v rámci odpouštění závazků SŽDC vůči státu z titulu jeho realizovaných záruk. Ke snižování pohledávek státu za SŽDC docházelo také z důvodu realizace zápočtů závazků MD vůči SŽDC z titulu veřejné služby v drážní dopravě s pohledávkami státního rozpočtu z titulu realizovaných státních záruk.

Graf 4-4: Struktura realizace státních garancí ze státního rozpočtu (v mil. Kč)

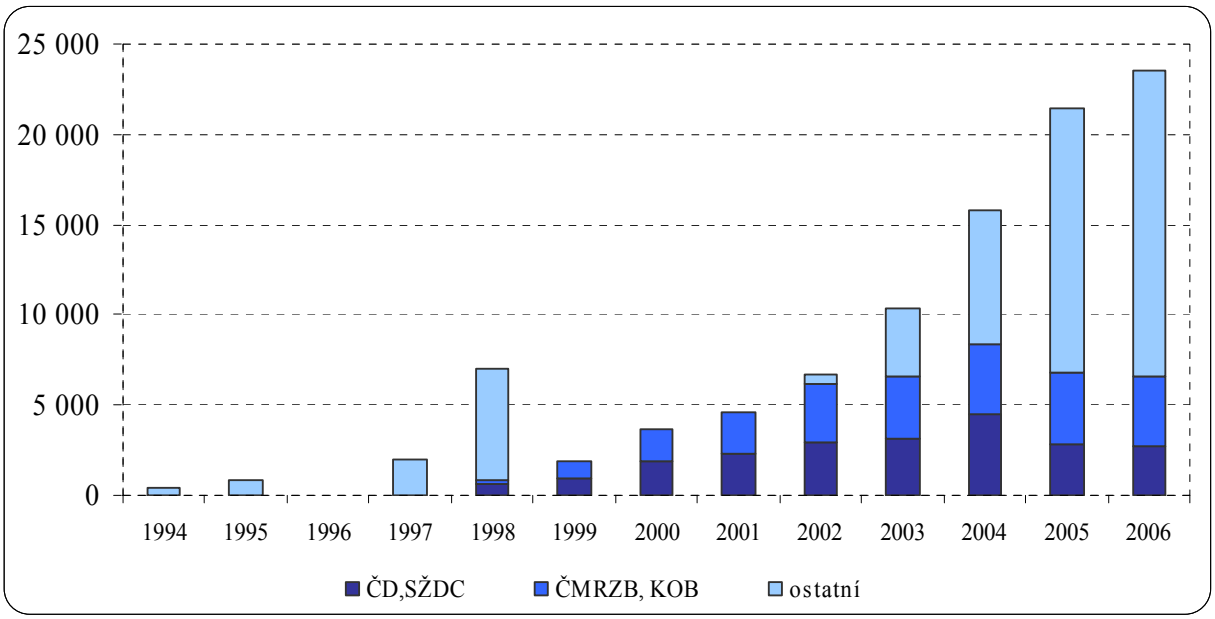

V dalších letech se poskytování standardních státních garancí omezilo pouze na poskytování nových standardních státních garancí za úvěry Evropské společnosti pro financování železničních vozů EUROFIMA, které byly čerpány ČD, a. s. na nákup železničních vozů a čerpání dalších tranší úvěrů v rámci limitů jednotlivých úvěrových linek. Ze státního rozpočtu byly v roce 2004 realizovány úhrady za platebně neschopné společnosti SŽDC a Aero Vodochody. Výrazný vliv mělo i převedení pohledávky z realizace závazků s.p. Zetor Brno při jeho privatizaci a její překlasifikování z pohledávky za návratnou finanční výpomoc na pohledávku za realizovanou státní záruku. Ve stejném roce bylo zahájeno i splácení závazku z nestandardní státní záruky ve prospěch ČNB za konsolidaci a stabilizaci bank, která byla hrazena i v roce 2005 a zejména pak v roce 2006, kdy byly k jejímu splácení využity výnosy dluhopisového programu. Ke snížení pohledávek z titulu realizovaných státních záruk došlo v roce 2005 díky privatizaci a.s. Aero Vodochody, jejíž součástí byly i pohledávky MF. Ve stejném roce byla vypořádána také státní garance za pohledávku ČSOB vůči Slovenské inkasní, s.r.o., u které vynesl v závěru roku 2004 arbitrážní tribunál při ICSID ve Washingtonu nález, na jehož základě zaplatila Slovenská republika výraznou část závazku vůči ČSOB. Úhrada zbývající části jistiny byla uhrazena z Fondu státních záruk.

Box 3: Nejvýznamnější nestandardní státní garance

Záruka ČNB za konsolidaci a stabilizaci bankovního sektoru

Na základě usnesení vlády č. 51/97 ze dne 25. ledna 1997 byla ministrem financí vydána záruka ve prospěch České národní banky za její pohledávky, vystavené záruky a převzatá aktiva v souvislosti s konsolidací a stabilizací bankovního sektoru. Záruka byla poskytnuta ve výši 25 mld. Kč s tím, že může být realizována do 10 let od vystavení, jestliže bance nebudou k pokrytí čistých nákladů konsolidace a stabilizace bank [i] postačovat

prostředky z tvorby oprávek a rezerv [ii]. Záruka začala být realizována v roce 2004 platbou ve výši 0,5 mld. Kč, další splátka ve výši 5 mld. Kč byla realizována v roce 2005 a zbývající část garance byla uhrazena v roce 2006. Na financování realizace této záruky byla použita část prostředků (14 mld. Kč) získaných emisí státních dluhopisů [iii] s čtyřicetiletou dobou splatnosti. V roce 2004 došlo k přehodnocení rizikovosti této nestandardní státní garance, v jehož důsledku došlo k revizi deficitu a dluhu vlády za rok 1997, do kterých byla zpětně promítnuta.

Státní záruky související s IPB

V červnu 2000 převzala ČSOB, a. s. na základě smlouvy o prodeji podniku aktiva a pasiva bývalé Investiční a poštovní banky (IPB). Současně MF poskytlo ČSOB finanční pomoc související s tímto převzetím. V souvislosti s touto operací je třeba zmínit čtyři hlavní smlouvy, které byly uzavřeny v souvislosti s prodejem IPB. Šlo jednak o již zmíněnou Smlouvu o prodeji podniku, která byla uzavřena mezi nuceným správcem IPB a ČSOB. Touto smlouvou byla převedena aktiva a závazky IPB na ČSOB.

Další dohodou uzavřenou v souvislosti s touto operací byla Smlouva a státní záruka uzavřená mezi MF a ČSOB, která ČSOB zaručovala odškodnění za případný schodek čistých aktiv (rozdíl mezi celkovými aktivy a pasivy IPB). Tento postup se však časem ukázal jako problematický, a to zejména u tzv. offshorových subjektů a došlo k dohodě mezi MF a ČSOB s tím, že taková aktiva byla převedena na stát zastupovaný Českou konsolidační agenturou (dále jen ČKA). V srpnu 2001 došlo k podpisu Smlouvy o plánu restrukturalizace, na jejímž základě byla do konce července 2003 převedena nekvalitní aktiva v celkovém objemu cca 170 mld. Kč do ČKA. Ztráty z této transakce se odrážely v hospodářských výsledcích ČKA.

Byla uzavřena rovněž Smlouva a slib odškodnění mezi ČNB a ČSOB, týkající se odškodnění poskytnutých ČNB za ztráty a škody vzniklé ČSOB z nepředvídaných výdajů a závazků souvisejících s koupí IPB. V návaznosti na tento krok vydala vláda státní záruku, v níž se zaručila ČNB hradit škody vyplývající z neevidovaných závazků IPB. Výše tohoto podmíněného závazku byla stanovena na 160 mld. Kč s maximální dobou splatnosti v roce 2016. Tato záruka výrazným způsobem ovlivnila vykazovanou výši vládního deficitu a dluhu, do nichž byla v roce 2003 prostřednictvím kapitálového transferu imputována. Díky této operaci vykázala v tomto roce ČR nejvyšší deficit vládního sektoru v celé EU. Na základě rozhodnutí Eurostatu bylo především díky nejistotě spojené s výší imputované záruky rozhodnuto o změně její klasifikace a deficit a dluh byly o tento objem státní záruky zpětně sníženy. Deficit vládního sektoru je tak ovlivňován pouze výdaji realizovanými v souvislosti s jednotlivými platbami vyplývajícími z této záruky.[iv]

Zmínit je třeba také Prohlášení o kompenzaci záruky uzavřené mezi MF a ČSOB, která stanovilo úroveň úhrady, kterou měla ČSOB zaplatit za ponechaná aktiva bývalé IPB.

Záruka za Slovenskou inkasní ve prospěch ČSOB

V roce 1993 byla mezi MF ČR, MF SR a ČSOB uzavřena rámcová dohoda o základních principech II. fáze transformace ČSOB. Na základě této dohody byla z ČSOB úplatně převedena řada nekvalitních aktiv na tzv. inkasní jednotky, jejichž zakladateli byla ministerstva financí obou států. Obě inkasní jednotky se zabývají realizací těžko dobytných pohledávek, jsou refinancovány ČSOB a ztráty z jejich aktivit je zavázán hradit stát. V souladu s výše uvedenou dohodou MF ČR kompenzuje ztráty České inkasní,s.r.o. MF SR na rozdíl od české strany nehradilo ztráty Slovenské inkasní,s.r.o., a tím vznikala další pohledávka ČSOB za touto společností. V roce 1997 zahájila ČSOB proti Slovenské republice arbitrážní řízení před Mezinárodním střediskem pro řešení sporů z investic ve Washingtonu. S cílem eliminovat riziko finanční destabilizace ČSOB uzavřelo MF s ČSOB „Stabilizační smlouvu“. **V této Smlouvě byl vyjádřen závazek MF plnit ve vztahu k ČSOB pohledávky ve výši 90 % nominální hodnoty ke dni splatnosti 31. prosince 2002.** Vzhledem k délce průběhu arbitrážního řízení byl termín splatnosti závazku, jehož výše činila 22 mld. Kč, formou Dodatku k této smlouvě odložen na 31. prosince 2005 s možností dalších tří dnů odkladu, tj. na 3. ledna 2006. V roce 2003 byla v rámci této záruky uhrazena částka 0,57 mld. Kč. V závěru roku 2004 vynesl arbitrážní tribunál při ICSID ve Washingtonu nález, na jehož základě SR zaplatila ve prospěch ČSOB téměř 16,69 mld. Kč. Zbývající část

jistiny ve výši cca 4,9 mld. Kč byla v závěru roku 2005 uhrazena z Fondu státních záruk. V souladu s uzavřeným dodatkem ke Smlouvě o řešení některých otázek spojených s bilanční stabilizací ČSOB z roku 1998 byly v roce 2005 ze státního rozpočtu v rámci realizace státní záruky hrazeny připisované úroky v celkové výši 148,9 mil. Kč.

i) Jmenovitě šlo o AB banku, Banku Bohemia, Bankovní dům Skala, COOP banku, Ekoagrobanku, Evrobanku, Kreditní a průmyslovou banku, Podnikatelskou banku, První slezskou banku, Realitní banku, Realitbanku a Velkomoravskou banku.

ii) Kromě standardních rezerv a opravných položek definovaných zákonem o rezervách a zákonem o účetnictví jsou v ČNB vytvářeny další dvě účelové rezervy, které mají vazbu k činnosti centrální banky. Jejich tvorba a použití bylo vždy pro rozpočtový rok zakotveno v rozpočtu ČNB. Od roku 1993 byla vytvářena rezerva na pohledávku za Národní bankou Slovenska v roční výši 10 % celkové pohledávky a všeobecná rezerva na krytí mimořádných nákladů spojených s prováděním měnových opatření (ve výši stanovené bankovní radou). Vycházelo se z principu, že minimální tvorba této rezervy je omezena na 1 % bilanční sumy banky s podmínkou, že její tvorba nepovede k zápornému hospodářskému výsledku.

Při vystavení záruky se předpokládalo, že ČNB bude pokračovat v tvorbě rezervy na všeobecná bankovní rizika a posilovat vnitřní zdroje banky tak, aby v průběhu deseti let byla jejich výše dostatečná ke krytí ztrát spojených s výše uvedenou konsolidací a stabilizací bankovního sektoru a byly tak minimalizovány dopady na hospodaření státního rozpočtu.

iii) Emise byla realizována na základě zákona č. 547/2005 Sb., o státním dluhopisovém programu na úhradu závazku ze státní záruky za konsolidaci a stabilizaci bankovního sektoru a finančních dopadů z dělení majetku ČSFR mezi ČR a SR ve prospěch ČNB.

iv) Z předpokládaného rámce ve výši 160 mld. Kč byly doposud ze státního rozpočtu uhrazeny zálohy ve výši 2 mld. Kč v roce 2003, 0,782 mld. Kč v roce 2004 a 0,026 mld. Kč v roce 2005. V roce 2006 byla provedena rozpočtová úhrada ve výši 0,522 mld. Kč. Celková výše úhrad je vzhledem k garantovanému rámci zatím jen velmi nízká a i v následujících letech nejsou MF v tuto chvíli očekávány vyšší úhrady než 2 mld. Kč ročně.

Tabulka 4-1: Přehled splátek státních garancí ze státního rozpočtu (v mil. Kč)

Rok	Dlužník - určení úvěru	úhrada ze SR	
1993	Zetor (embargo na Irák)	732	
	Mitas a.s. (příprav na směsí)	46	
	Konax (výstavba nového závodu)	22	celkem
	Mesit a.s. Uherské Hradiště (výrobní hala)	22	822
1994	Mitas a.s. (příprav na směsí)	33	celkem
	PBS, a.s. Brno (elektrárna Iránshahr)	386	418
1995	Mitas a.s. (příprav na směsí)	174	
	Konax (výstavba nového závodu)	74	
	Mesit a.s. Uherské Hradiště (výrob. hala)	53	celkem
	PBS, a.s. Brno (elektrárna Iránshahr)	488	789
1996	Mitas a.s. (příprav na směsí)	12	
	PBS, a.s. Brno (elektrárna Iránshahr)	12	
	Aero Vodochody, a.s. (vývoj letadla L-159)	66	celkem
	úvěry CMRZB	2	92
1997	Zdravotnická zařízení (úhrada pohledávek)	537	
	Aero Vodochody, a.s. (vývoj L-159)	75	
	Chepos s.r.o. Brno (hliníkárna Jajarm)	1 376	celkem
	úvěry CMRZB	23	2 011
1998	Chepos s.r.o. Brno (hliníkárna Jajarm)	2 040	
	České dráhy s.o.(modernizace kolej. vozidel)	300	
	České dráhy s.o.(I. koridor)	262	
	České dráhy s.o.(II. koridor)	18	
	Česká spořitelna a.s. (úhrada za AB banku)	4 063	celkem
	úvěry CMRZB	286	6 969
1999	České dráhy s.o.(I. koridor)	596	
	České dráhy s.o.(II. koridor)	83	
	České dráhy s.o.(modernizace kolej. vozidel)	300	celkem
	úvěry CMRZB	858	1 837
2000	České dráhy s.o.(I. koridor)	1 255	
	České dráhy s.o.(II. koridor)	309	
	České dráhy s.o.(modernizace kolej. vozidel)	300	
	úvěry ČMRZB	1 746	celkem
	Matra	24	3 634
2001 *	České dráhy s.o.(I. koridor)	25	
	České dráhy s.o.(II. koridor)	13	
	České dráhy s.o.(modernizace kolej. vozidel)	400	
	České dráhy, s.o. (pendolíny)	107	
	České dráhy, s.o. (investice)	43	
	České dráhy, s.o. (revitalizace vozů)	60	
	úvěry CMRZB	2 201	celkem
	Matra	90	2 939
2002	České dráhy s.o.(I. koridor)	1 321	
	České dráhy s.o.(II. koridor)	1 032	
	České dráhy s.o.(modernizace kolej. vozidel)	100	
	České dráhy, s.o. (pendolíny)	88	
	České dráhy, s.o. (investice)	307	
	České dráhy, s.o. (revitalizace vozů)	100	
	České dráhy, s.o. (obnova vozů)	9	
	SEVAC, a.s. (frakcionační centrum krev.der.)	600	
	úvěry CMRZB	2 643	celkem
	Matra	523	6 723

Rok	Dlužník - určení úvěru	úhrada ze SR	
2002	České dráhy s.o.(I. koridor)	1 321	
	České dráhy s.o.(II. koridor)	1 032	
	České dráhy s.o.(modernizace kolej. vozidel)	100	
	České dráhy, s.o. (pendolíny)	88	
	České dráhy, s.o. (investice)	307	
	České dráhy, s.o. (revitalizace vozů)	100	
	České dráhy, s.o. (obnova vozů)	9	
	SEVAC, a.s. (frakcionační centrum krev.der.)	600	
	úvěry CMRZB	2 643	celkem
	Matra	523	6 723
2003	Správa žel. dopr. cesty s.o.(I. koridor)	1 474	
	SZDC, s.o.(II. koridor)	1 091	
	SŽDC, s.o. (pendolino)	116	
	SZDC, s.o. (investice)	374	
	SZDC, s.o. (revitalizace vozů)	72	
	SŽDC, s.o. (obnova vozů Ř 471)	24	
	FN Motol (úvěr na plat. neschopnost)	413	
	VFN Praha (úvěr na plat. neschopnost)	805	
	CNB - záruka za IPB - CSOB	2 000	
	CSOB, a.s. - záruka za Slovenskou inkasní	569	
	CSOB, a.s. - záruka za IPB	0	
	Závazky býv. CD převedené za SZDC	5 247	
	úvěry ČMRZB	2 573	celkem
	Matra	892	15 648
2004	úvěry CMZRB	3 050	
	SŽDC (I. a II. koridor, inv. pr. MD, revitalizace vozů, pendolina,	4 455	
	Aero Vodochody	5 548	
	CNB - konsolidace a stabilizace bank	500	
	ČNB - záruka za IPB - ČSOB	782	
	CSOB, a.s. - záruka za IPB	5	
	CSOB, a.s. - záruka za Slovenskou inkasní	576	
	MATRA	862	celkem
	Závazky býv. ČD převedené na SŽDC (z.č. 77/202 Sb.)	4 468	15 776
2005	úvěry ČMRZB	3 116	
	SŽDC (I. a II.kor., revitalizace vozů, obnova voz. parku)	2 865	
	Aero Vodochody (nesolventnost) - zajištění dluhopisů	4 575	
	CNB - konsolidace a stabilizace bank	5 000	
	CNB - záruka za IPB - CSOB	26	
	ČSOB, a.s. - záruka za Slovenskou inkasní	5 053	
	MATRA	842	celkem
	Závazky býv. CD převedené na SZDC (z.č. 77/202 Sb.)	394	21 477
2006	úvěry ČMRZB	3 042	
	SZDC (I. a II.kor., revitalizace vozů, obnova voz. parku)	2 716	
	CNB - konsolidace a stabilizace bank	17 000	
	ČNB - záruka za IPB - ČSOB	522	
	MATRA	822	celkem
	Závazky býv. CD převedené na SZDC (z.č. 77/202 Sb.)	395	24 103

*)V roce 2001 byla realizace státních záruk za úvěry určené na financování žel. Koridorů výjimečně uskutečňována také z prostředků SFDI (ve výši 1 665,774 mil. Kč)